

Καὶ τότε δὲν θὰ ἔλεγεν ἀστένακτον τὴν μάχην
 Ὅστις εἰς λόγγας ἄτρωτος καὶ ἀδικτος εἰς ξίφη,
 Ἦτο παρών, ἢ δὲ Παλλὰς μονάχη τὸν ὠδήγει

Ἐν τῆς χειρός, κ' ἐμπόδιζε τὸ ρεῦμα τῶν βελῶν.
 Πολλοὶ τῶν Τρώων κ' Ἀχαιῶν ἐκείνην τὴν ἡμέραν
 Πρηνεῖς κατέκειντο χαμαὶ ὁ εἰς παρὰ τὸν ἄλλον,

ΘΑΥΜΑ ΜΗΤΡΙΚΗΣ ΣΤΟΡΓΗΣ.

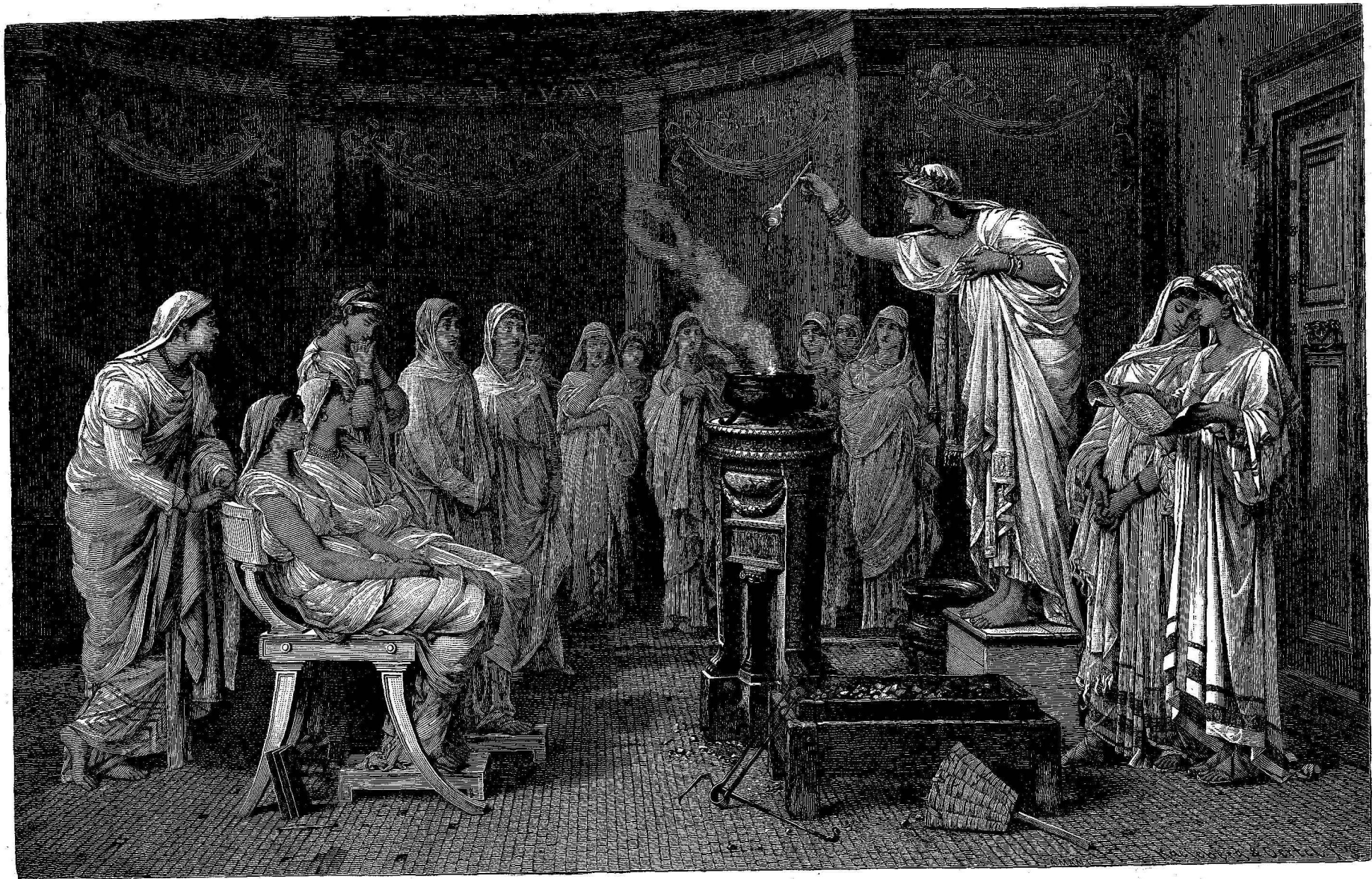
Ἐπεισόδιον ἐκ τῆς μάχης παρὰ τὸ Μαλπλακέ.

Ἐν τινι μικρᾷ οἰκίᾳ τοῦ παρὰ τὰ γαλλικὰ σύνορα κειμένου χωρίου Μαλπλακέ κατεῖχον μικρὸν δωμάτιον, ὅπερ διεκρίνετο διὰ τὴν ἐν αὐτῷ ἐπικρατοῦσαν καθαριότητα, συγχρόνως δὲ καὶ διὰ τὰ παραδόξως λίαν κομψὰ ἐπιπλα. Ὁ πρὸ ἐμοῦ καθήμενος πολιόθριξ γέρον κατεσκεύασεν αὐτά, διότι εἶνε ξυλουργός. Συνήντησα αὐτὸν ἐν τῷ „καφενεῖᾳ“ τοῦ χωρίου, ὅτε εἶχον ἀπέλθει διὰ νὰ ἐπισκεφθῶ τὸ πεδίον τῆς μάχης, ἐφ' οὗ ὁ πρίγκηψ Εὐγένιος καὶ ὁ δούξ τοῦ Μαλβουρούγου τὴν 11. Σεπτεμβρίου 1709 εἶχον κατατροπώσει τοὺς στρατάρχας Βιλλιάρ καὶ Βουφλερ. Ὁ γέρον εἶχεν ὑποσχεθῆναι μοι διηγηθῆναι ἀγνωστὸν τι ἐπεισόδιον τῆς μάχης καὶ ἤδη καθήμενος ἀπέναντι ἀλλήλων ἐπίνομεν ἐγχώριον οἶνον, ἐκαπνίζομεν σιγάρα, ἅτινα εἶχον φέροι ἐγὼ ἐκ Βρυξελλῶν, ὅτε ὁ γέρον ἤρχισε τὴν ἀφήγησίν του. Ὅτι ἐμαθὼν κατ' ἐκείνην τὴν στιγμήν παρὰ τοῦ χρηστοῦ τούτου γέροντος μοι ἐνεποίησε τόσον βραδείαν ἐντύπωσιν, ὥστε πρέπον νομίζω ν' ἀνακοινώσω αὐτὸ τοῖς ἀναγνώσταις, καὶ μάλιστα ἀφ' οὗ εἶνε ἀληθεστάτη ἱστορία. Θὰ προσπαθῶ δὲ ὅσον τὸ δυνατόν πιστῶς, σχεδὸν αὐτολεξεί, ὅπως ἤκουσα αὐτὴν παρὰ τοῦ γέροντος, νὰ τὴν μεταδώσω εἰς τὸ δημόσιον.

Καθ' οὗς χρόνους εἶχε συμβῆναι ἡ μάχη τοῦ Μαλπλακέ ἐξῆ ἐν τῇ ἐπαύλει τῆς Ράιμς παρὰ τὴν Βαλενσιέν ἡ κόμησσα λὲ Δανουᾶ. Αὐτὴ ἦτο πλουσιωτάτη, κατήγετο ἐκ παλαιᾶς εὐπατριδῶν οἰκογενείας, καὶ εἶχε μονογενῆ υἱόν, ὃν ὑπερηγάπα καὶ ὅστις τότε μόλις ἦτον εἰκοσαετής. Κατ' ἐκείνην ἀκριβῶς τὴν ἐποχὴν ὁ βασιλεὺς τῆς Γαλλίας, Λουδοβίκος ὁ ΙΔ', εἶχε περιέλθει εἰς μεγίστην ἀμυχανίαν, διότι οἱ Ἄγγλοι συμμαχοῦντες μετὰ τῶν Ὀλλανδῶν καὶ Αὐτοκρατορικῶν καὶ ἔχοντες στρατηγούς τὸν πρίγκηπα Εὐγένιον καὶ δούκα τοῦ Μαλβουρούγου εἶχον κατανικήσει τοὺς στρατούς του καὶ κυριεύσει τὰ φρούριά του. Ταῦτα εἶχον συμβῆναι ἐν ἔτει 1708. Ὁ γαλλικὸς στρατὸς διετέλει ἐν θλιβερωτάτῃ καταστάσει, κατεπτοημένος καὶ ἄνευ ἀρχηγοῦ, εἰς ὃν ἠδύνατο νὰ ἔχη πίστιν, τὰ δὲ ταμεῖα ἦσαν κενά. Ὁ βασιλεὺς εἶχε στείλει τὰ ἀργυρᾶ σκεύη του εἰς τὸ νομισματοκοπεῖον, ἐμιμήθησαν δὲ τὸ παράδειγμα του οἱ πρίγκηπες καὶ οἱ δούκες, οἱ κόμητες καὶ οἱ βαρῶνοι — καὶ ὅλη τῶν εὐπατριδῶν ἡ τάξις. Προσεκάλεσε τοὺς Γάλλους του, ἀστούς τε καὶ εὐπατρίδας ὑπὸ τὰς σημαίας, ὅπως ὑπερασπίσωσι καὶ σώσωσι τὸ κινδυνεῦον βασιλεῖον, καὶ ἅπαντες προσῆλθον. Πολῖται καὶ ἀγρόται ἀφῆκάν τὰ ἐργαστήρια, τὰ καταστήματα καὶ τὰ ἀροτρά των καὶ ἔγιναν στρατιῶται, ἐκ δὲ τῶν πύργων κατήλθον νέοι καὶ γέροντες ἱππῶται, ἵνα προσφέρωσι τὸ ξίφος των εἰς τὸν βασιλέα. Διὰ μιᾶς τότε εὐρέθη πάλιν ἀρκετὸν χρῆμα καὶ ἐσχηματίσθη μέγας στρατὸς ἐξ ἑκατῶν χιλιάδων ἀνδρῶν καὶ ἐπέκεινα, ἀρχηγὸς δ' αὐτοῦ ἐξελέγη ὁ ἀριστος στρατηγὸς τοῦ βασιλέως, ὁ στρατάρχης Βιλλιάρ. Τότε καὶ ὁ νεαρὸς κόμης λὲ Δανουᾶ ἠναγκάσθη ν' ἀποχωρισθῆ τῶν κόλπων τῆς μητρὸς του καὶ νὰ ἐγκαταλίπη τὴν

ὠραίαν του ἐπαυλιν Ράιμς παρὰ τὴν Βαλενσιέννην, δια νὰ ἀπέλθῃ εἰς τὸ πεδία τοῦ Ἄρεος. Ἡ ἀτυχὴς κόμησσα δὲν ἠδύνατο πλέον νὰ ζήσει, ὁ χωρισμὸς ἀπὸ τοῦ προσφιλεστάτου ὄντος, ὅπερ εἶχεν ἐπὶ γῆς, εἶχε διασχίσει τὴν μητρικὴν τῆς καρδίαν· ἐν τούτοις ἦτον ἀνάγκη νὰ ὑποφέρῃ τὸ πεπρωμένον καὶ ὁ νεαρὸς κόμης ἀπῆλθε συναποφέρων τὰς θερμότητας μητρικὰς εὐχὰς συνοδευόμενος μὲ τὰ θερμώτατα δάκρυα.

Κατ' ἀρχὰς ἡ μήτηρ δὲν ἐφοβεῖτο τόσον πολὺ διὰ τὸ τέκνον τῆς, διότι ὁ Βιλλιάρ μετὰ τοῦ στρατοῦ του εἶχε σχηματίσει ὄχυρὸν στρατόπεδον παρὰ τὴν πόλιν Δουαῖ, ἐνταῦθα δ' ἔμενε καὶ ὁ κόμης Δανουᾶ, παραληφθεὶς ὡς ἀξιωματικὸς εἰς τὸ σῶμα τοῦ „βασιλικοῦ οἴκου“, πλησίον τοῦ στρατάρχου καὶ πρὸς τὸ παρὸν μακρὰν παντὸς κινδύνου. Ἐπὶ τέλους ὅμως ἡ κατάστασις μετεβλήθη. Οἱ σύμμαχοι ἀπέσχον νὰ προσβάλωσι τὸ γαλλικὸν στρατεύμα εἰς τὴν καλῶς ὠχυρωμένην θέσιν του, ἀντὶ δὲ τούτου ἐπολιόρησαν τὸ φρούριον Τουρνάυ, ὅπερ καὶ ἐκυριεύσαν. Ἐπειτα ἐποπεθετήθησαν πρὸ τοῦ Μόνε, περιεκύκλωσαν τὰς τάξεις τοῦ Βιλλιάρ, οὕτω δὲ ἠνάγκασαν αὐτὸν ν' ἀντεπεξέλθῃ καὶ νὰ δοκιμάσῃ τὴν τύχην του εἰς μάχην ἐκ τοῦ συστάδην. Τώρα ἤρχισαν τὰ παθήματα καὶ τὰ βάσανα τῆς κομήσσης. Ἐπειδὴ τὰ στρατεύματα διὰ τῆς Βαλενσιέννης εἶχον παρέλθει πλησίον τοῦ μεγάρου τῆς, ἐζήτησε νὰ ἴδῃ ἀπαξ ἔτι τὸν υἱὸν τῆς πρὸ τοῦ προσεχοῦς ἀγῶνος περὶ τῶν πάντων, ἀλλ' ὁ νεαρὸς ἀξιωματικὸς ἤσθάνθη ὅτι δὲν εἶχε τὴν γενναιότητα ν' ἀποχαιρετήσῃ ἀπαξ ἔτι τὴν μητέρα του καὶ ἐτράπη μετὰ τοῦ σώματός του ἄλλην πορείαν. Ἐδῶ πρὸ τοῦ Μαλπλακέ ἐστρατοπέδευεν ὁ στρατάρχης Βιλλιάρ, διὰ ν' ἀναγκάσῃ τοὺς ἐχθρούς του εἰς ἐπίθεσιν. Οὗτοι ἠργοπόρου, διότι ἔπρεπε πρῶτον νὰ περισυλλέξωσι τὰ πλήθη των, οὕτω δὲ ὁ στρατάρχης ἔσχε καιρὸν νὰ ὄχυρώσῃ τὰς γραμμάς του καὶ νὰ καταστήσῃ αὐτὰς ὅσον ἐνεστί δυσπορθήτους εἰς τὸν ἐχθρόν. Τὴν 11^{ην} τέλος τοῦ Σεπτεμβρίου ἐμελλε νὰ γίνῃ ἡ μάχη. Κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας ἐδοκίμασεν ἡ κόμησσα ἀπεριγράπτους βασάνους, νυχθημερὸν ἐθρήνει τὸν υἱὸν τῆς, τὸν ὅποιον ἐνόμιζεν ἀπωλωλῶτα, οὐδεμίαν νύκτα εἶχε κοιμηθῆ, πολλοὶ δὲ τῶν ὑπηρετῶν τῆς ἔτρεχον πανταχοῦ ἐφιπποὶ, ἵνα τῇ φέρωσιν ἀγγελίας περὶ τῆς θέσεως τοῦ στρατοῦ καὶ τῆς προσεχοῦς μάχης. Κατὰ τὴν κρίσιμον ἡμέραν κατελήφθη ὑπὸ τόσον πυρετώδους ἐρεθισμοῦ, ὥστε ἐφοβούντο διὰ τὴν υἱοειδίαν τῆς, τὴν ζωὴν τῆς. Ἡ πάλη τῶν δύο στρατῶν ἦτο φοβερὰ καὶ ἐφαίνετο ἀτελευτήτος, διότι καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν ὁ κρότος τῶν πυροβόλων ἤκούετο μέχρι Ράιμς. Τὴν ἑσπέραν ἐκείνην ὁ φόβος καὶ ὁ ἀπελπιστικὸς ἐρεθισμὸς τῆς κομήσσης ἐφθασεν εἰς τὸ ὑπατον σημεῖον, τότε συνέβη παράδοξόν τι θαῦμα! — Καὶ αὐτὸ εἶνε σωστὴ ἀλήθεια, κύριε, πρέπει νὰ με πιστεύσητε, εἶπεν ὁ γέρον μεθ' ἱερὰς σοβαρότητος καὶ θέτων τὴν χεῖρα ἐπὶ τῆς καρδίας. — Ἡ κόμησσα κατελήφθη ὑπὸ παραδόξου ὕπνου καὶ ἐν ὄνειρῳ εἶδε



ΣΧΟΛΗ ΕΣΤΙΑΔΩΝ.

το πεδῖον τῆς μάχης τόσον καθαρά, ὅσον καὶ ἂν ἠγρόπνει καὶ εὐρίσκετο ἐπ' αὐτοῦ. Εἶδε τὸ μέρος τῶν χαρακωμάτων παρὰ τὴν ἔξοδον τοῦ χωρίου Μαλπλακέ, ἔπειτα δάσος μετὰ κεκομμένων καὶ διατετρυμμένων δένδρων καὶ εἰς τὸ βάθος ὁνεγνώρισε μικρὰν ἔπαυλιν — ἦτον ἡ ἔπαυλις Βλαιρὸν ἐδῶ πλησίον μας. Ἄγροὶ καὶ δάσος, χαρακώματα καὶ τάφροι ἦσαν κεκαλυμμένοι ὑπὸ σωρῶν πτωμάτων ἀνθρώπων καὶ ἵππων, ψυχόρραγόντων καὶ τετραυματισμένων. Πλησίον ἀποκεκομμένου τινὸς δένδρου πρὸ τῶν χαρακωμάτων ἀνεγνώρισεν ὁ δῆξυδερκὴς ὀφθαλμὸς τῆς, τὸν προσφιλῆ υἱὸν — ὡς πτώμα· ἔκειτο πλησίον νέου τινὸς τετραυματισμένου ἀξιωματικοῦ τοῦ ἐχθρικοῦ στρατοῦ, ὁ ὁποῖος ἐξῆ ἀκόμη καὶ ἐφώναζε στεναζῶν καὶ θρηνηῶν τὸ ὄνομα τῆς μητρός του. Μετὰ τὴν φρικτὴν ταύτην ὄπτασίαν ἐξύπνησε λίαν ἡρεμὸς καὶ ὡσανεὶ ἐμπνευσθεῖσα ὑπὸ ἱερᾶς γενναιότητος.

Ἐπλησίαζεν ἡ ἐσπέρα. Ἡ κόμησσα διέταξε νὰ ἐτοιμάσῃ τὴν ἀμάξαν τῆς, ἔλαβε δύο τῶν πιστοτάτων ὑπηρετῶν μεθ' ἑαυτῆς καὶ ἀνεχώρησε μεθ' ὅσης ταχύτητος ἠδύναντο νὰ τρέξωσιν οἱ ἵπποι τῆς καὶ οἱ κακοὶ δρόμοι ἐπέτρεπον, πρῶτον πρὸς τὸ μέρος τοῦ Μπαβὰ καὶ ἔπειτα εἰς τὴν βρωμαϊκὴν λεωφόρον πρὸς τὸ Μαλπλακέ. Ὅ,τι ὑπέφερον ἡ καρδιά τῆς κατὰ τὴν μακρὰν πορείαν καὶ ἐν μέσῳ τοῦ πλήθους πτωμάτων φρικτῶν πεδίου τῆς μάχης δύναται τις μόνον νὰ αἰσθανθῆ καὶ νὰ φαντασθῆ, οὐδέποτε ὅμως καὶ νὰ περιγράψῃ. Ἐν τούτοις τὸ θαῦμα τῆς μητρικῆς ἀγάπης ἐξηκολούθει ἐνεργοῦν, ἠδυνήθη ὅλα νὰ ὑποστῆ καὶ ἐπιμόχθως νὰ διέλθῃ μετὰ τῶν νεκρῶν καὶ πληγωμένων μέχρι τῆς θέσεως, τὴν ὁποίαν εἶχεν ἰδεῖ ἐν ὄνειρῳ — καὶ ἀνεῦρε! Τὸ ὄνειρόν τῆς ἦτον ἀληθέστατον. Ἐκεῖ ἔκειτο ὁ υἱὸς τῆς — ἄνους. Ὁλολύζουσα κατέπεσεν ἐπ' αὐτοῦ καὶ μετὰ σπαραξικαρδίῳν θρήνων ἐκάλει τὸ ὄνομα τοῦ δυστυχοῦς τέκνου τῆς. Ἐν τούτοις δὲν ἔμενεν ἀργή. Εἶς τῶν ὑπηρετῶν εἰς ἐν νεῦμά τῆς ἤγειρε τὸ ἄψυχον σῶμα καὶ ἔφερεν αὐτὸ εἰς τὴν ἀμάξαν. Ἄλλ' ὅτε ἤθελε ν' ἀκολουθήσῃ καὶ ἡ κόμησσα, ἰδοὺ ἀκούει πλησίον τῆς σιγανὰ — σιγανὰ μετὰ συγκινητικῆς παρακλησεως καὶ ἐν στεναγμαῖ ἀγωνιῶντος τὸ ὄνομα „Μήτηρ!“ φρίσσουσα δ' ἐστράφη ὀπίσω τῆς. Ἐκεῖ ἔκειτο ὁ νέος πληγωμένος ἀξιωματικὸς τοῦ ἐχθρικοῦ στρατοῦ, ὅπως εἶχεν ἰδεῖ αὐτὸν ἐν ὄνειρῳ, καὶ ἡ βασιανισθεῖσα μητρικὴ καρδιά τῆς ἠσθάνθη θερμὴν συμπάθειαν πρὸς τὸν δυστυχῆ, ὡσανεὶ ἦτον ἰδίος τῆς υἱὸς καὶ οὐχὶ ἐχθρὸς, ὅστις ἴσως εἶχε φονεῦσει καὶ τὸ προσφιλὲς τέκνον τῆς. Διέταξε τὸν δεύτερον ὑπηρετὴν νὰ ἐγείρῃ τὸν τραυματίαν καὶ νὰ φέρῃ αὐτὸν εἰς τὴν ἀμάξαν, ἔπειτα ἐξηκολούθησεν ἡ κόμησσα βραδέως τὴν πορείαν τῆς μετὰ τῆς θλιβερᾶς λείας διευθυνομένη πρὸς τὸ οἰκημά τῆς.

Ἐν τῇ ἀμάξῃ ἡ κόμησσα εἶχεν ὀφθαλμοὺς καὶ αἰσθήσεις μόνον διὰ τὸν υἱὸν τῆς, ὅστις, βεβαίως νεκρὸς ὦν ἀπὸ πολλοῦ, ἔκειτο ἤδη ἐπὶ τῆς καρδίας καὶ τῶν βραχιόνων τῆς. Μετὰ σπασμωδικῆς θερμότητος ἐσφιγγεν αὐτὸν ἐν ταῖς ἀγκάλαις τῆς, ἐκάλυπτε τὴν νεκρικὴν μορφήν του διὰ θερμῶν δακρύων καὶ φιλημάτων καὶ ἐκάλει ὅτε μὲν μετὰ συγκινητικῆς ἰκεσίας, ἄλλοτε δὲ μετ' ἀπελπιστικῆς κραυγῆς τὸ ὄνομά του. Ἐπειτα ἐν πίστει παρεκάλει θερμῶς τὸν Ὑψιστον νὰ τῇ σώσῃ τὸν υἱόν, ἡ ἂν ἦτον ἤδη νεκρὸς, νὰ πράξῃ θαῦμα εἰς αὐτὸν καὶ εἰς αὐτήν, τὴν δυστυχῆ μητέρα, καὶ νὰ τῷ ἐπαναδώσῃ τὴν ζωὴν, νὰ τὸν χαρίσῃ εἰς αὐτήν ἐκ νέου. Καὶ ὅλος αὐτὸς ὁ κοπετὸς καὶ αἱ δεήσεις τῆς μητρικῆς καρδίας δὲν ἔμειναν ἀνευ ἀποτελέσματος. Τὸ θαῦμα, ὅπερ εἶχε γίνεαι εἰς αὐτήν, ἐνηργήσῃ καὶ ἐδῶ, τὸ παγωμένον σῶμα ἔλαβε

ζωήν! Ὁ πιστευόμενος νεκρὸς ἠνοιξε τοὺς ὀφθαλμοὺς — τὰ ὠχρὰ ὑποκύανα χεῖλη ἐκινήθησαν, ἐλαφρὰ πνοὴ ἐξῆλθε δι' αὐτῶν καὶ ἐν αὐτῇ ἠκούσθη τὸ ὄνομα „Μήτηρ!“

Ἡ πίστις καὶ ἡ στοργὴ τῆς μητρικῆς καρδίας τῆς εἶχον ἐκτελέσει τὸ θαῦμα, εἶχον ἀνακαλέσει τὸν νεκρὸν εἰς τὸν βίον! Ἀμέσως προσεκλήθη ὁ ἰατρός καὶ οὗτος ἐξηκολούθησε τὸ φιλανθρωπικὸν ἔργον του οὕτως, ὥστε μετ' ὀλίγον οἱ δύο τραυματίαι ἀνέλαβον σχετικῶς καὶ ἠδύναντο νὰ αἰσθάνωνται, τί συνέβαινε περίξ των. Πόσον ἦτον εὐτυχῆς ἡ μήτηρ αἰσθανομένη τὴν χεῖρά τῆς ἐλαφρῶς θλιβομένη ὑπὸ τῆς τοῦ υἱοῦ τῆς δι' ὅλα, ὅσα δι' αὐτὸν ἔπραξε! Ἀλλὰ καὶ τὸν ἄλλον τραυματίαν περιποιήθη μετ' ἀγάπης καὶ ὅτε ἔμαθε τὸ ὄνομά του, ἔπεμψεν ἀμέσως ἐπιππον ἄγγελον εἰς Βρυξέλλας πρὸς τὴν μητέρα, ἣν ἐζήτηι ὁ μόλις δεκαπενταετῆς πρίγκιψ Λεοπόλδος τοῦ Ἀρεμβεργ, διότι οὗτος ἦτον ὁ ἐχθρικός ἀξιωματικὸς, ἵνα τῇ ἀναγγεῖλῃ τὴν χαρμῶσον εἰδησιν, ὅτι ὁ υἱὸς τῆς ζῆ ἀκόμη καὶ σῶος διαμένει παρὰ τῇ κομήσῃ Δανουᾶ.

Μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἔφθασε μεγάλη τις κυρία συνοδευομένη ὑπὸ νεαρᾶς, μόλις δεκαεπταετοῦς, ὠραιότατης νεάνιδος. Αὐτὴ ἦτον ἡ πρίγκηπέσσα Μαρία Ἐρριέττα τοῦ Ἀρεμβεργ, ἐκ γεννητῆς μαρκησία Γράνα καὶ ἡ πρεσβυτέρα θυγάτηρ τῆς. Τὴν χαρὰν τῶν γυναικῶν, ὅτι τὸν ἀπὸ πολλοῦ νεκρὸν νομιζόμενον υἱὸν καὶ ἀδελφὸν ἀνεῦρον ζῶντα καὶ μετὰ τὸν τόσον εὐγενῶν ἀνθρώπων, τὴν θερμὴν εὐγνωμοσύνην, ἣν ἐξέφρασαν ἀμφοτέραι εἰς τὴν σώτειράν του δὲν δύναμαι νὰ περιγράψω, ἀλλὰ πᾶσα εὐαίσθητος καρδιά θὰ δυνηθῆ νὰ ἐννοήσῃ.

Ἡ πρίγκηπέσσα καὶ ἡ θυγάτηρ τῆς ἔμειναν ἐν Ράϊμς καὶ ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τῆς κομήσσης περιποιοῦντο τοὺς ἀσθενεῖς, ὅτε δὲ οὗτοι ἀνέρρωσαν, ἰσχυρότερος καὶ καλλίτερος δεσμὸς συνήνωσε τὰς δύο εὐγενεῖς οἰκογενείας, αἵτινες ἂν καὶ πρότερον ἦσαν ἐχθρικαὶ πρὸς ἀλλήλας, ἐν τούτοις ἐν τῇ ἀτυχίᾳ συνεδέθησαν διὰ στενῆς φιλίας. Ἡ νεαρὰ καὶ ὠραία πρίγκηπέσσα Ἀρεμβεργ ἀπῆλθε τοῦ Ράϊμς ὡς μνηστὴ τοῦ κόμητος Δανουᾶ, μετὰ τὸ τέλος δὲ τοῦ πολέμου ἐπανῆλθεν ὡς σύζυγος τοῦ νεαροῦ κόμητος καὶ δέσποινα τοῦ οἴκου του.

Ὁ κόμης δὲν ἀνέλαβε πλέον τὰ ὄπλα, διότι ὑπολειφθεῖσά τις ἀδυναμία καί, διὰ τί νὰ τὸ σιωπήσω, διπλοὶ δεσμοὶ ἐκράτουν αὐτὸν ἐν τῷ οἴκῳ του, ἐνθα πλησίον τῆς ὠραίας συζύγου του ἀπῆλασε βίον εὐτυχῆ καὶ εὐδαίμονα. Ἀλλ' ὁ πρίγκιψ Λεοπόλδος ἐξηκολούθησε τὸ ἔργον τοῦ πολέμου, ἔγινε διάσημος στρατηγὸς καὶ διοικητῆς τῶν αυτοκρατορικῶν στρατευμάτων ἐν ταῖς Κάτω Χώραις καὶ ἀπέθανε τῷ 1745. Ἐγγονὴ τις τοῦ κόμητος Δανουᾶ ὑπανδρεύθη τὸν γνωστὸν Ἀδγουστον Ἀρεμβεργ, φίλον τοῦ Μιραβῶ, ὁ δὲ υἱὸς αὐτοῦ πρίγκιψ Ἐρνέστος Ἀρεμβεργ, γεννηθεὶς τῷ 1777 ἔζη μέχρις ἐσχάτων ὡς ἀπόγονος τοῦ ἐκ θαύματος τῆς μητρικῆς στοργῆς σωθέντος κόμητος Δανουᾶ ἐδῶ εἰς Ράϊμς παρὰ τὴν Βαλενσιέννην.

Ὁ γέρον ἐσιώπησε. —

— Καὶ πόθεν γνωρίζετε ὅλα ταῦτα τόσον ἀκριβῶς; ἠρώτησα αὐτὸν ἐννεός, διότι τὴν ἀφελῆ του διήγησιν εἶχον ἀκούσει μετὰ μεγάλης προσοχῆς.

Ὁ γέρον ἀπήντησεν:

— Ὅ,τι σὰς διηγῆθην εὐρίσκεται γραμμένον εἰς τὴν βιβλιοθήκην ἢ τὰ ἀρχεῖα τῆς Ἀρεμβουργικῆς βιβλιοθήκης — ἂν αὕτη εὐρίσκεται ἀκόμη εἰς Ράϊμς, ὅπου εἰργάσθη ἐπὶ πολὺ, ἢ εἰς τὸ Ἀρεμβουργικὸν μέγαρον ἐν Βρυξέλλαις ἢ ἀλλοῦ που, δὲν γνωρίζω. Ἴσως ἡμέραν τινὰ δημοσιευθῆ τὸ πρᾶγμα κατὰ τὰ παλαιὰ ταῦτα χειρόγραφα. Ἀλλὰ πάν-

τοτε θα έκτεθῃ αὐτὸ ὅπως σᾶς τὸ διηγήθῃν ἐγὼ τώρα καὶ ὅπως καὶ ἄλλα πρόσωπα ἐκτὸς ἐμοῦ ἔμαθον αὐτό!

Ἡχαρίστησα τὸν γέροντα καὶ τὴν σύντροφόν του θερμῶς διὰ τὴν διήγησιν καὶ τὴν φιλοξενίαν, ἔπειτα ἐθλίψαμεν

ἀμοιβαίως τὰς χεῖρας, μὴ λαμβάνοντες ὑπ' ὄψιν ὅτι τῷ 1709 καὶ 1870 οἱ πατριῶταί τοῦ καὶ οἱ πατριῶταί μου ἴσταντο ἐχθρικῶς ἀπέναντι ἀλλήλων, ἀλλ' ὡς καλοὶ γείτονες καὶ φίλοι.

Ernst Pasqué.

ΕΓΚΛΗΜΑ ΚΑΙ ΠΑΡΑΦΡΟΣΥΝΗ.

(τέλος).

Ὁ διάσημος ἄγγλος ἰατρός Μώδσλεῦ ἀφηγεῖται ἐν τινι σπουδαίῳ αὐτοῦ συγγράμματι „περὶ τοῦ ὑπευθύνου τῶν φρενοβλαβῶν“ τὸ ἐξῆς γεγονός.

„Ἡμέραν τινὰ ἐπεσκέφθη αὐτὸν κύριός τις, πεντηκονταετῆς τὴν ἡλικίαν, εὐρωστος καὶ ἐκτάκτως νευρώδης, ὅστις ἀφ' οὗ προηγουμένως διήγαγε βίον λίαν ἐνεργὸν καὶ ὡς ἐκ τῆς ἐργασίας του περιῆλθε πλείστας χώρας, ἀπὸ τινων ἐτῶν εἶχε παραιτηθῆ πάσης ἐργασίας. Ἐβασανίζετο ὑπὸ φοβερᾶς μανίας πρὸς φόνον, ἣτις ἐνίοτε τόσον ἀκαταμαχῆτως ἐξεδηλοῦτο, ὥστε ἠναγκάσθη νὰ ζῆ μακρὰν τῆς οἰκογενείας του εἰς τι ἄλλο ξενοδοχεῖον, ἵνα μὴ καταστῆ φονεύς. Οὐδέποτε ἦτο ἀπηλλαγμένος τῆς ὀρμῆς ταύτης, κατὰ καιροὺς ὁμως ὑπέπιπτεν εἰς φοβεροὺς καὶ ἀνυποφόρους παροξυσμούς. Ἐλαφρότερον ἴσθάνετο αὐτὴν, ἔλεγεν ὁ ἀσθενής, ὁσάκις ἠσχολεῖτο μόνον μὲ τὴν ἰδέαν τοῦ φόνου, χωρὶς συγχρόνως νὰ ἔχη καὶ τὴν ἐπιθυμίαν νὰ τὴν πραγματοποιήσῃ. Ἐν τῷ μεταξὺ ὁμως κατελαμβάνετο ὑπὸ τῆς μανίας ὡς ὑπὸ παροξυσμοῦ, τὸ αἷμα συνέρρεε πρὸς τὴν κεφαλὴν, βαρεῖαν οὖσαν καὶ τεταραγμένην· ὁ ἀσθενὴς ἴσθάνετο ἑαυτὸν ὅλως ἐγκαταλειμμένον, ἔτρεμε καθ' ὅλον το σῶμα καὶ ἐκαλύπτετο ὑπὸ ψυχροῦ ἰδρώτος, μεθ' ὃ ἐξερρήγγυτο εἰς δάκρυα καὶ οὕτως ἀνεκουφίζετο καθ' ὀλοκληρίαν. Οὐχὶ σπανίως οἱ παροξυσμοὶ οὗτοι ἐπῆρχοντο κατὰ τὴν νύκτα, ὅτε πλήρης φόβου ἐπῆδα ἔξω τῆς κλίνης, τρέμων καθ' ὅλον το σῶμα καὶ ἐξ ἰδρώτος ἀποστάζων. Οὕτω περιέγραφεν ὁ ἀτυχὴς ἄνθρωπος τὴν θλιβεράν του κατάστασιν, περὶ ἣς ἠδύνατο νὰ πειθῆ πᾶς ἀκούων αὐτὸν καὶ βλέπων τὰ ἀφθονα δάκρυα, ἅτινα ἔχυνε διηγούμενος τ' ἀνωτέρω. Ἄλλως ὁ χαρακτήρ αὐτοῦ ἦτο σταθερὸς καὶ ἐνεργητικὸς, οὐδὲν δὲ ἐνδύσιμον παρείχετο ὅπως ὑποθέσῃ τις ὑπάρχουσαν διανοητικὴν τινὰ ταραχὴν ἐξαιρουμένης τῆς εὐκολίας, μεθ' ἣς συνελάμβανεν ἀβασίμους ὑποφίας καὶ ἔτρεφε δυσπιστίας πρὸς τοὺς περὶ αὐτόν. Ἐν ᾧ εἰς ὅλα τὰ ἄλλα ἠδύνατο νὰ συγκρατήσῃ ἑαυτόν, εἰς τοῦτο μόνον δὲν ἠδύνατο νὰ ἐξασκήσῃ τὴν δύναμιν τῆς θελησεώς του, καὶ ἦτον ὑπὸ τὸ κράτος ἠθικοῦ ἐλαττώματος, ὅπερ ἔβλαπτε τὸ νευρικόν του σύστημα καὶ καθίστα εὐεξήγητον τὴν ἀξιοθρήνητόν του κατάστασιν.

Χαρακτηριστικὴ ἐπίσης διὰ τὸν τύπον τοῦτον τῆς φρενοβλαβείας εἶνε καὶ ἡ ἐξῆς ἱστορία εἰκοσιδιετοῦς γυναικὸς, ἐχούσης ἐν τῇ οἰκογενείᾳ της καὶ ἄλλους πάσχοντας τὰς φρένας. Ἐπανελημμένως κατελαμβάνετο αὕτη ὑπὸ παροξυσμῶν ἀμέτρου ἐρεθισμοῦ, καθ' οὓς πάντοτε προσεπάθει νὰ στραγγαλίσῃ τὴν ἰδίαν θυγατέρα, ἣτις ὁμως ἔτρεφε πρὸς αὐτὴν ἀπεριόριστον ἀγάπην καὶ στοργήν. Συνήθως ἐκάθητο ἐν τινι γωνίᾳ ἴσχυος, παρεπονείτο διὰ τὴν κατάστασιν της καὶ ἐφαίνετο τόσον ἀδύνατος, ὥστε νὰ ὑποθέσῃ τις ὅτι μόλις ἠδύνατο νὰ κινηθῆ. Αἰφνης ὁμως ἀνεπήδα ἐκ τῆς θέσεώς της κραυγάζουσα, ὅτι ὀφείλει νὰ τὸ κάμη, καὶ ἐπέπιπτε κατα τῆς θυγατρὸς ὅπως τὴν στραγγαλίσῃ. Διαρκοῦντος τοῦ παροξυσμοῦ ἀνέπτυσσε τσσαύτην δύναμιν, ὥστε

μετὰ βίας ἠδύνατο νὰ τὴν κρατήσῃ εἰς καὶ μόνος ἄνθρωπος. Μόλις ὁμως παρήρχοντο ὀλίγα λεπτὰ ἐν τοιαύτῃ ἀγωνίᾳ, ἐπιπτεν ἐκτάδην ἐξηγνημένη καὶ ἀσφυκτιῶσα, καὶ ἐκραύγαζε: „Σώσατέ με, σώσατέ με! Σᾶς τὸ εἶπα· δὲν πιστεύετε πόσον ἡμῖν κακὴ“. Ἦδη δὲν ἠδύνατό τις πλέον νὰ παρατηρήσῃ τι ἐπ' αὐτῆς ἐμφαίνον παραφροσύνην, οἱ δὲ παροξυσμοὶ ἐφαίνοντο μᾶλλον ὡς τις ἀκαριαία σπασμωδικὴ διατάραξις τῶν διανοητικῶν λειτουργιῶν. Διὰ τοῦτο καὶ ἡ πάσχουσα ἦτον ἀξιοδάκρυτος ὡς ἀδουμένη νὰ διαπράξῃ κακούργημα, οὗ καὶ τὴν ἰδέαν ἀκόμη δὲν ἠδύνατο νὰ ὑποφέρῃ.

Καὶ ἀληθῶς τόσον φοβεραὶ εἶνε αἱ βάσανοι τῶν ὑπὸ τῆς μανίας τοῦ φόνου κατελιημμένων, ὥστε συχνάκις οἱ δυστυχεῖς ἀδυνατοῦντες νὰ ἀντιστῶσι κατ' αὐτῶν αὐτοχειρίζονται.

Ἐτερον συγγενὲς τῷ ἀνωτέρω φαινόμενον εἶνε ἡ κλεπτομανία, καθ' ἣν ἄνθρωποι τινες κλέπτουσι χωρὶς ἰδιοτελείας ἢ πλεονεξίας τινός. Οὕτως ὁ γάλλος ἰατρός Giraud ἀφηγεῖται περὶ τινος μεμορφωμένης γυναικός, ὅτι καίτοι πλουσία καὶ μηδενὸς στερουμένη ἐκλεπτεν ἐν τούτοις διόφρα ἀντικείμενα εἰς ὅσα ἀν ἐπεσκέπτετο καταστήματα. Ὁμοίως καὶ ὁ Casper ἀναφέρει παιδαγωγόν τινὰ κλέπτουσαν χρήματα δια μόνον τὸν λόγον, ὅτι ἠγαριστέτο ἀκούουσα „τὸν ἦχον τοῦ μετάλλου“. Ἐτέρα ἐπιμεμημένης τυχούσα ἀγωγῆς νεᾶνις ὑπεξῆρει πᾶν ὅ,τι ἐκέντα τοὺς ὀφθαλμούς της, ἐρεῦνης δὲ γενομένης εὐρέθησαν παρ' αὐτῇ δακτυλῆθραι, περιώμια, περικνημίδες, χειρόνια καὶ ἄλλα διάφορα πράγματα, καὶ ἐν ᾧ χύνουσα πικρὰ μετανοίας δάκρυα ὡμολόγει τὸ ἐγκλημά της καὶ ὑπέσχετο νὰ διορθώσῃ ἑαυτήν, ἐξηκολούθει ἐν τούτοις πάλιν νὰ κλέπτῃ. Ὁ Lavater λέγει περὶ ἰατροῦ τινος οὐδέποτε ἀπερχομένου τοῦ δωματίου ἀσθενοῦς τινος χωρὶς λαθραίως νὰ συμπαραλάβῃ τι μεθ' ἑαυτοῦ, διὰ τοῦτο καὶ ἡ σύζυγος αὐτοῦ καθ' ἐκάστην ἐσπέραν ἠρεῦνα τὰ θυλάκιά του καὶ εὕρισκεν ἐν αὐτοῖς τακτικῶς ψαλίδια, μαχαίρια, μικρὰς κοτύλας, θήκας καὶ τὰ παρόμοια, ἅτινα κρυφίως ἀπέδιδε πάλιν εἰς τοὺς ἰδιοκτητῆς των. Μετὰ τὴν κλοπὴν τῶν ἀντικειμένων ἡ ὀρμὴ ἐκείνη καὶ ἡ μανία καταπραῖνεται, τὰ δὲ κλοπιμαῖα, μηδεμίαν ἔχοντα πλέον διὰ τὸν κλέψαντα ἀξίαν, ρίπτονται ἐπ' αὐτοῦ ἄνευ προσοχῆς τῆδε κἀκεῖσε.

Ἐτέραν ἐπίσης συγγενῆ κατηγορίαν ἀποτελοῦσιν οἱ ἔχοντες τὴν μανίαν τοῦ ἐμπρησμοῦ, ἀπέδωκαν δὲ τὸ πάθος τοῦτο κυρίως εἰς τοὺς μηκέτι ἠβάσαντας ἐκείνους νεανίσκους, οἵτινες ἄνευ τινός αἰτίας καθίστανται ἐπιφοβοὶ ἐμπρησταί. Ὁ ἰατρός Χέλβιγ λέγει, ὅτι εἶδε ποτε νεανίαν μόλις δεκατετραετῆ καὶ ἐν τούτοις τρεῖς ἡδη πυρκαϊὰς ἀνάψαντα ἐν τῇ ἰδιαιτέρᾳ του πατρίδι. „Ὅτε εἶδον πρώτην φοράν πυρεῖον, ἔλεγεν οὗτος, μοῦ ἦλθεν ἀμέσως ἡ ἰδέα· ὃ, αὐτὸ ἔμπορεῖ ν' ἀνάψῃ. Μεγάλην εὐχαρίστησιν δὲν εἶχον ἀπὸ τὰς πυρκαϊᾶς, τὸ περισσότερον μετενόουν κατόπιν, ἀλλὰ ἅμα ἐφθανα εἰς ἐκεῖνο τὸ σημεῖον, πάντοτε ἴσθάνομαι